

Parchetul General întreaba Instanta suprema cum trebuie aplicata decizia CJUE privind prescriptia

Parchetul General a sesizat Înalta Curte de Casatie si Justitie în vederea pronuntarii unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în legatura cu modul în care instanțele trebuie sa aplice decizia Curtii de Justitie a Uniunii Europene privind prescriptia.

Parchetul a folosit ca pretext introducerea unei cai extraordinare de atac - recursul în casatie - într-un dosar în care fostul primar din Navodari, Matei Nicolae, a fost judecat pentru retrocedari ilegale de terenuri la malul Marii Negre, cu un prejudiciu de 25 milioane euro. La instanta de fond, fostul edil promise o condamnare de 9 ani închisoare, însa dosarul a fost închis la apel de Instanta suprema, pe motiv ca faptele s-au prescris.

"În cursul zilei de astazi, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie a declarat recurs în casatie împotriva deciziei nr.237 din 21 iulie 2023 a Înaltei Curti de Casatie si Justitie - Sectia Penală, pronuntata în apel în dosarul nr.3743/2/2015 privind mai multi inculpati si având ca obiect savârșirea unor infractiuni de coruptie si spalarea banilor, în care DNA a dispus trimiterea în judecata la data de 27 noiembrie 2014. Având în vedere multiplele opinii juridice exprimate în spatiul public si pentru a preveni generarea unei practici neunitare în aplicarea Deciziei CJUE din 24 iulie 2023 în cauza C-107/23, în cuprinsul motivelor de recurs în casatie a fost formulata si o cerere de sesizare a Înaltei Curti de Casatie si Justitie în vederea pronuntarii unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept", a transmis luni Parchetul General, într-un comunicat de presa.

Curtea de Justitie a Uniunii Europene a dat saptamâna trecuta o hotărâre care permite judecatorilor români sa nu aplice doua decizii ale Curtii Constitutionale si o hotărâre a Instantei supreme privind prescrierea pedepselor, daca prin aceasta se încalca dreptul Uniunii Europene.

Pe 26 mai, Curtea Constitutionala a declarat neconstitutional un articol din Codul penal care permitea procurorilor sa întrerupa cursul prescriptiei prin administrarea de noi probe. CCR a constatat ca, în perioada 2018 - mai 2022, nu a existat un caz de întrerupere a prescriptiei penale. Ulterior, Înalta Curte de Casatie si Justitie a hotărât ca decizia Curtii Constitutionale privind prescrierea faptelor se aplica retroactiv, pe principiul legii penale mai favorabile.

În lumea juridica exista mai multe interpretari cu privire la punerea în practica a hotărârii CJUE, opinia majoritara fiind ca judecatorii români trebuie sa aplice cele doua decizii ale CCR, dar nu si pe cea a Instantei supreme privind retroactivitatea.

Conform CJUE, dreptul Uniunii Europene impune statelor membre sa combata fraudă si orice alta activitate ilegala care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin masuri disuasive si efective.

Ca atare, Curtea arata ca aceste state trebuie sa se asigure ca normele privind prescriptia prevazute de dreptul national permit o reprimare efectiva a infractiunilor legate de astfel de fraude.

"Or, solutiile jurisprudentiale adoptate în România, din care rezulta ca, timp de aproape patru ani, dreptul român nu a prevazut nicio cauza de întrerupere a termenului de prescriptie a raspunderii penale, ar genera un risc sistemic de impunitate pentru infractiunile în discutie care nu este compatibil cu cerintele dreptului Uniunii. Acest risc este accentuat de o eventuala aplicare retroactiva a acestei lipse de cauze de întrerupere unei perioade anterioare, în temeiul principiului legii penale mai favorabile (lex mitior)", declara CJUE.

"Curtea aminteste ca instanțele nationale trebuie sa lase neaplicate reglementarea si jurisprudenta nationale în cazul în care acestea conduc la prescrierea raspunderii penale într-un numar atât de mare de cazuri de fraudă grava care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, încât rezulta de aici un risc sistemic de impunitate a unor astfel de infractiuni. Cu toate acestea, o asemenea obligatie poate sa contravina drepturilor fundamentale. În aceasta privinta, Curtea considera ca, atunci când o instanta a unui stat membru este chemata sa controleze conformitatea cu drepturile fundamentale a unei dispozitii sau a unei masuri nationale care, într-o situatie în care actiunea statelor membre nu este în întregime determinata de dreptul Uniunii, pune în aplicare acest drept, autoritatile si instanțele nationale sunt libere sa aplice standarde nationale de protectie a acestor drepturi, cu conditia ca aceasta aplicare sa nu compromita nivelul de protectie prevazut de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene si nici suprematia, unitatea si efectivitatea dreptului Uniunii", precizeaza CJUE.

Aplicând aceasta jurisprudenta în speta, Curtea distinge principiul legalitatii infractiunilor si pedepselor, astfel cum a fost aplicat si interpretat în jurisprudenta nationala în discutie, de principiul aplicarii retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior).

"În masura în care aceasta jurisprudenta se întemeiaza pe principiul legalitatii infractiunilor si pedepselor, sub aspectul cerintelor acestuia referitoare la previzibilitatea si la precizia legii penale, Curtea, dupa ce a subliniat importanta acestui principiu atât în ordinea juridica a Uniunii, cât si în ordinile juridice nationale, concluzioneaza ca instanțele nationale, prin derogare de la obligatia lor de a asigura efectul

deplin al dreptului Uniunii, nu sunt tinute sa lase neaplicata aceasta jurisprudenta. În schimb, instanțele nationale nu sunt autorizate sa aplice un standard national de protectie privind principiul aplicarii retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior) în împrejurari precum cele aflate la originea prezentei proceduri preliminare. În aceasta privinta, Curtea subliniaza ca, tinând seama de necesara punere în balanta a acestui standard, pe de o parte, si a cerintelor dreptului Uniunii, pe de alta parte, instanțele nationale nu pot repune în discutie întreruperea termenului de prescriptie a raspunderii penale aferenta unor acte de procedura intervenite anterior invalidarii dispozitiilor nationale pertinente. O asemenea repunere în discutie ar avea astfel drept consecinta agravarea riscului sistemic de impunitate pentru infractiuni care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, care decurge din simpla lipsa a unor cauze de întrerupere a prescriptiei timp de aproape patru ani în România", este una din concluziile CJUE.

În legatura cu raspunderea disciplinara a judecatorilor, daca nu aplica jurisprudenta nationala, CJUE spune ca, în temeiul principiului suprematiei dreptului Uniunii, o decizie pronuntata cu titlu preliminar de Curte este obligatorie pentru instanta nationala în ceea ce priveste interpretarea dreptului Uniunii pentru solutionarea litigiului particular.

"În consecinta, aceasta instanta nu poate fi împiedicata sa dea, imediat, dreptului Uniunii o aplicare conforma cu decizia sau cu jurisprudenta Curtii, înlăturând la nevoie o jurisprudenta nationala, care constituie un obstacol în calea deplinei eficacitati a acestui drept. Un astfel de comportament al judecatorului national nu poate fi calificat nici drept abatere disciplinara", este o alta concluzie a CJUE.